ч. 274 (11.624). Львів, середа 11. грудня 1929. [illegible] Рік XLVII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло“, Львів.
Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 5·00 зол.
За границею: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 леїв, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

Уряд широкої концентрації.

Львів, 10. грудня 1929.

В суботу 7. ц. м. утворено нарешті після 6-тижневих переговорів, що відбувалися серед найріжнородніших труднощів, новий чехословацький уряд, що його називають загально урядом широкої концетрації. В новому уряді є заступлених аж вісім політичних партій, які мають у соймі понад дві третих голосів, тобто більшість, якої не мав досі ніякий уряд чехословацької республики.

У висліді недавніх виборів (27. жовтня) у Чехословаччині витворилося таке положення, що ні доперішній урядовий табор ні опозиція не мали абсолютної більшости. Наслідком того годі було утворити життєздатний уряд без порозуміння обох тих таборів. Десиґнований прем'єр Удржаль з найбільшої чеської партії (аґрарної), мав справді нелегке завдання в угідненні і зведенні до спільного знаменника дуже розбіжних поглядів тих партій, що їх він старався притягнути до урядової коаліції. Завдання тим тяжче, що в новій коаліції бачимо не тільки партії міщанські і соціялістичні, але й партії чеські та німецькі!

Як це не дивно, а прем. Удржаль стрінувся з найбільшими труднощами при навязуванні переговорів між представниками соціялістичних партій і аґраріями, себто партією, до якої він сам належить. З німцями, що вже були в попередньому чеському кабінеті, пішло значно лекше. Трудноші в доведенні до порозуміння між представниками робітництва й аґраріями були такі великі, що в останнім тижні говорено вже як про одинокий вихід з ситуації — про позапарляментарний кабінет, зложений з фаховців. В останній хвилі — не без впливу самого президента Масарика — відступлено від цього пляну.

Остаточно в дні 4. грудня прийшло таки до порозуміння. Того дня соц.-демократичні провідники обговорили ще раз основно з прем. Удржалем всі можливости соціялістично-аґрарної коаліції і рішили приняти умови аґраріїв. Тимсамим ніщо вже не стояло на перешкоді до утворення „уряду широкої концентрації“.

З вісьмох політичних партій, що вислали своїх представників до отсього парляментарного уряду, є пять партій міщансько-аґрарних і три партії соціялістичні. По національній приналежности до урядової коаліції належить тепер шість партій чеських і дві німецькі. З того бачимо, що концентрація політичних сил у Чехословаччині відбувається одночасно у двох напрямах: соціяльнім і національнім. Утворення уряду, в якому засідають представники аж вісьмох партій, що мають у парляменті понад 200 голосів (на всіх 300), дасть, можна думати, новим міністрам можність перевести ті завдання, що їх не вспів виконати уряд попередній.

У склад нового уряду входять представники таких партій: чсл. аґрарної, чсл. людової (католицької), чсл. купців і промисловців, чсл. національних демократів, німецьких аґраріїв, чсл. національних соціялістів і чсл. та німецьких соц.-демократів. З виїмкою соц. демократів усі інші партії мали своїх представників у попередньому кабінеті, в якому були ще крім того репрезентанти словацьких людовців (партія о. Глінки) і німецьких християнських суспільників.

В теперішньому чсл. уряді, склад якого подали ми вже у вчорашньому числі нашого органу, є 16 міністрів (2-ох більше, як у попередньому). Є це під оглядом чисельности найбільший уряд Чехословаччини. Між ними є тільки пятьох таких, що були в попередньому кабінеті, а саме: прем. Удржаль, міністр закорд. справ д-р Бенеш, мін. уніфікації о. Шрамек, мін. здоровля д-р Спіна (німець) і мін. національної оборони д-р Вішковський.

Витаючи новий уряд, офіціоз того уряду „Праґер Прессе“ пише без тіни захоплення: „Кажуть, що подружа з конвенансу не є найгірші. Це не подружа з любови, що його заключили злучені в коаліції партії: це подружа з обовязку, яке змонтовано з одного боку на те, аби дати державі життєздатний парляментарний уряд, а з другого, аби поодинокі партії не лишилися без даху над головою і не потребували їсти гіркого хліба опозиції. Ми свято переконані, що цей старий досвід з подружого життя знайде своє підтвердження також на цьому уряді і на цій парляментарній більшости“.

Упадок кабінету д-ра Світальського.

(Від нашого кореспондента)

Варшава, 7. грудня 1929.

Це був цікавий кабінет. Іменований був 14. квітня 1929 року, формально одночасно з димісією кабінету проф. К. Бартеля, фактично після затяжної поверх місячної кризи, під час якої з калейдоскопічною швидкістю виринали і щезали ріжні імена кандидатів на міністерські посади. Покликано до життя кабінет д-ра К. Світальського в тишині закулісових розмов, — розмов когось з кимось, — про які у пресі появилися лише глухі звістки характеру радше поголосок аніж авторитетних інформацій. Прийшов до влади той кабінет з фірмою кабінету „сильної руки“, як видимий знак „загостреного“ курсу відносно сойму, себто з неписаною заповідю загострення боротьби поміж виконавчою і законодатною владою. Ця заповідь неписаною остала майже до останніх днів. Бо д-р К. Світальський, як голова нового уряду, не склав на жадному форумі ніякої програмової заяви. Взагалі перший раз з політичною промовою виступив щойно 10-го листопада, отже у 7-му місяці свого урядування, вибравши форму прилюдного відчиту у салі варшавської фільгармонії. Але й тоді не окреслив програми діяльности свого уряду, лише обмежився до критики парляментарного устрою взагалі й польського парляментаризму зокрема, відслонюючи рубець тайни дальшого розвитку подій лише в останньому уступі своєї промови — у заповіді перенесення боротьби „на ширшу площину“ та в новому покликанні на особу маршала Пілсудського. Перед соймом явився „новий“ уряд щойно 5. грудня, але знову без програмової декларації, у якій булиб заторкнені всі ділянки державної господарки. В той самий день — день першої появи уряду на міністерських лавках — велика більшість сойму зголосила внески недовіря урядові. Небувалий факт в історії парляментарних держав, що голова ради міністрів уперше виступов на парляментарну трибуну в 8-му місяці урядування та вже після зголошення йому внеску на недовіря!

Тоді вже д-р Світальський мав рацію: не було вже до кого говорити й ані про що говорити, бо вислід голосування був згори відомий і згори було відомо, що з уст голови ради міністрів та членів його кабінету не зможе впасти жадна така заява, яка той вислід змінила би. Чому, не зважаючи на цю цілком ясну ситуацію, уряд та його парляментарна еманація старалися простягнути як мога довше засідання, чому довели до голосування над внеском недовіря аж після одинацятигодинної дебати, чому суто-політичний внесок опозиції уряд старався таки стягнути на площину господарської дискусії і висунув проти нього спершу міністра фінансів, на те, щоби в кілька годин пізніше у промові прем'єра вдарити у найвищий політично-боєвий тон — усе це належить до тайн урядової тактики, тактики на нашу скромну думку далеко не найщасливішої. Коли ця тактика мала на меті в останній хвилині доказати власним громадянам і цілому світові, що уряд упав виключно завдяки партійному доктринерству, що соймова опозиція оперує фразами й не конкретними закидами, а якщо й має закиди, то вони безпідставні, — то, здається, цієї мети уряд не добув: бо виступи міністрів Матушевського, Світальського, Квятковського, Складковського, Цара і Залеського викликували негайну реакцію опозиції, а годі чейже вимагати від постороннього, обєктивного глядача, аби він а пріорі признав, що все, що каже член уряду є правильне, добре і розумне, а все, що каже член опозиції, є недоцільне, лихе і дурне. Не створено теж враження, що уряд хоче „співпрацювати“ з соймом і радо йде на ділову дискусію, а лише сойм авантюрується, бо таке враження не може залишитися після 11-годинного засідання, над яким царила атмосфера боротьби двох політичних течій, двох устроєвих принципів: парляментаризму й антипарляментаризму.

У цій атмосфері впав уряд д-ра К. Світальського й у цій атмосфері твориться — за кулісами тайних розмов — новий уряд. Сто відсотків правди мали слова д-ра Світальського, що нинішня опозиційна більшість сойму є більшістю неґації влади, бо сама створити владу нездібна; правду каже, що коаліція не тільки по зразку кабінету графа Скшинського (від ендеції до ППС), але й по теоретичній рецепті „центро-ліва“, не булаб у силі дати практичну розвязку ні одній поважній державній проблемі. Все це правда. Але чому уряд не розвязує сойму і не розписує нових виборів?! Чому уряд згори приймає, що слідуючий сойм також не матиме здібної до влади більшости? Чому уряд покликується на авторитет і признання у масах і відмовляє соймові віддзеркалення поглядів і настроїв мас, та проте не відкликується до мас найпростішим і найлекшим способом — розписуючи вибори?! Це — так мовити — „реторичні“ питання. Бо всім чейже ясно і відомо, що річ іде не про створення влади опертої на парляментарну більшість, а про запевнення трівкости владі нинішнього пануючого табору. Річ іде не про випробовування практичної вартости нинішнього конституційного устрою, а про зміну цього устрою. Тому упадок кабінету д-ра К. Світальського і утворення нового проходить на зовсім іншій площині і находить зовсім інші труднощі, ніж у всіх державах. При складанні нового уряду мусять знову виринути і питання дальшого устрою в Польщі

і питання системи влади, а в залежності від цьо-
го питання відношення до сойму і питання осо-
бистих кандидатур. Знову мусять повторитися у
розмовах „міродайних чинників“ ті самі сумні-
ви; що після упадку кабінету проф. Бартеля: го-
сподарської і закордонно-політичної натури. То-
му здавалось би, що піде легше покликати до
життя новий уряд, як у Польщі в післятравне-
вих часах, коли фактична влада находиться у
руках одної людини — творця травневого пере-
вороту. Здавалось би, що річ лише у зміні осіб,
при чому зміна легка, бо відбувається у гурті
одиниць найбільш відданих маршалові. Однак
історія димісії останнього уряду п. Бартеля та
номінації д-ра Світальського доказала, що це да-
леко не така проста й легка справа.

В даному випадку справа ускладнена ще
двома моментами: 1) коли сойм раз уже відсту-
пив від засади „вилускувати“ поодиноких міні-
стрів та відважився більшістю двох третіх голо-
сів висловити недовіря цілому урядові, то може
відважитися повторити ту саму процедуру й із
слідуючим кабінетом — того самого складу чи
тої самої породи: а що тоді буде? І 2) кінчається
перша декада грудня, а бюджету ще в комісії не-
ма: чи підчас кризи кабінету буде радити сойм?
Чи новий уряд взагалі буде рахувати на нор-
мальний бюджет, чи скористає з конституційних
крючків для отримання бюджету шляхом одно-
сторонньої постанови сенату чи навіть оголо-
шення тексту бюджетового преліміпара без пере-
ведення його через парлямнтарну аналізу? І вза-
галі: яка буде доля сойму у звязку з упадком ка-
бінету д-ра Світальського та в якому напрямку
розвинуться дальші події?

Не займаючися ворожбицтвом — годі на ці
питання відповідати.

І. Кедрин.

Бурі.

Нагальні бурі лютують над півн. Францією та над цілим півн.-зах. побережам. Улиці Гореcту вкриті рештками дахів, коминів, поломаних дерев. Подекуди цілі румовища цегол. Хуртовина зірвала крівлі з будинку-притулку для бездомних і з місц. касарень. Скільки затонуло човнів і кораблів, покищо невідомо. В Шербурзі буря заподіяла великі шкоди, рух трамваїв здержаний. В Еспанії лютувала буря з дощем, в околиці Понтеверда ріки виступили з берегів, містові грозить повінь. У Більбао знищених багато домів, радіо-стація ушкоджена. У Льондоні борвій зірвав багато дахів, пивниці залиті. Буря з дощем і градом навістила багато місцевостей на остр. Сіль. Вітер дув із скорістю 100 миль на год. Норвеський корабель „Мервед“ розбитий.

Польська політика супроти українців.

Промова голови Української Парляментарної Репрезентації посла д-ра Дм. Левицького у соймі дня 5. грудня 1929 р., виголошена в часі загальної бюджетової дискусії.

(Докінчення.)

Взагалі нема такої ділянки, в якій не можнаб ствердити ідеального наслідування ендецької політики моральною санацією. Ось, наприклад, згадана вже ендецька теза про дві категорії громадян у державі. А чейже ніхто інший, тільки ультрасанаційний премієр Світальський виключає Український і Білоруський Клюби від нарад у бюджетових справах, а понад стовідсотковий санатор п. Славек робить те саме, коли мова про нараду в справах конституції. (Пос. Радзівіл: Ви себе самі виключили). О, ми не ображені на пп. Світальського і Славека, що не зволили нас запросити на урядовий чайок і цьому подібні імпрези. Навпаки, ми є вдячні за заощадження нам труду відбувати наради та стилізувати відповіди у справах засуджених згори на „фяско“. Ми вдячні офіціяльним представникам правлячої нині в Польщі політичної ідеї тим більше, що своїм актом вони звернули увагу світа на те, що в Польщі є таки дві категорії громадян і що українці таки творять якусь „екстраґрупу“, яка довільно може мішатися або не мішатися до т. зв. внутрішніх справ польської держави і що сам голова уряду і голова проурядового соймового бльоку вважають навіть державний бюджет і навіть конституцію, цей підставовий державний закон, за таку „внутрішню справу“, до якої не належить мішати кількох міліонів громадян держави. Направду, не можна знати, чи таке становище польського уряду в дальшій консеквенції не принесе українцям більше користи, як евентуальна участь їх представників в урядовому чайку. Але про те так тільки мимоходом, бо істотою справи є ось що: панове Світальський і Славек своїм поступованням стали офіціяльно на становищі тези про дві категорії громадян у польській державі, приймаючи рівночасно стару, братами Ґрабськими випробовану тактику ділення меншостей на негідні славянські і гідні неславянські в цілях їх взаїмного непорозуміння.

Що більше, санаційна преса в ролі названого вже раз краківського „Курерка“ починає в передових статтях пропаґувати теорію етнічної окремішности українців, русинів, гуцулів, бойків і лемків, або взагалі квестіонувати само існування українського народу. Здається, що початок цій теорії дав міністр Незабітовський своєю славетною заявою на бюджетовій комісії минулого року, але перед тим цю саму теорію голосили не хто інший а пп. Пруншинський і Ґрабський, поручаючи підтримування етнічної окремішности в українському народі, щоби таким чином штучно довести до нівеляції вищого національного типу. Чи міг би найбільший щоденник у Польщі, власність п. М. Домбровського, посла з Клюбу ББ., позволити собі на цього роду ельокубрації, якщо політика польського уряду і Клюбу ББ йшлаб в іншому напрямі? Словом у національних справах тріюмфує ґрабщина при правлінні моральної санації, яка нібито й воює з ендецією.

Три і пів року панують у Польщі уряди т. зв. санації і три і пів року іструє в національній політиці такий самий стан як і в усіх інших ділянках державного життя. Є це стан провізорії при одночаснім континуованні давних передтравневих, нібито знеавидженних ендецьких методів правління. Санаційні верхи заняті справою зміни конституції і, задивлені в конституційний проект ББ, не мають часу на ніякі інші справи. Я мав уже честь заявити, що до змісту польської конституції не привязуємо надто великої ваги, бо навіть найбільш ідеальна конституція не має ніякої вартости, коли її не переводиться в життя. Хибно була сконструована березнева конституція, але власне низка відносно найкращих її статтей не була зовсім реалізована. Отже наше становище не є рівнозначне з невмішуванням до внутрішніх справ польської держави, до яких ми маємо право й обовязок мішатися вже на підставі наших чинитьб для держави, але випливає з глибокої свідомости мас, які репрезентуємо, що конституційний закон не є найважнішим, зглядно найпильнішим у польській державі законом, бож є цілий ряд інших справ, що вимагають негайного поладнання. Польський уряд стоїть на іншому становищі і „не має часу“. Однак життя теж „не має часу“ і не чекає, аж Польща дістане нову конституцію, по чім сплине на населення ціла струя добродійств. А що треба щось робити і тому, що „нема часу“ на видумування нових річей, повторяються старі річи, не застановляючися глибоко над тим, що вони є вже анахронізмом і чим більше повторювані то тим більше справу ускладнюють. І це є істотною причиною перемоги т. зв. передтравневих метод у національній політиці.

Другою важною причиною є факт, що за винятком може деяких одиниць, що здезорієнтовані, не знаючи суті української проблеми та експериментуючи на ній, щойно вчаться, — весь апарат є в руках старих, тепер на санаційно перемальованих ендеків. Тільки така аналіза нац. політики санаційного правління може вияснити її істрування. Бо те, що діється тепер у тій ділянці, не находить ніякого іншого вияснення, не може найти ніякого оправдання в якійнебудь політичній концепції, не може найти оправдання не тільки з української точки погляду, але навіть зі становища польської державної рації. Санація не має власної національної програми також, як

ЛОРЕНС ДЮ ҐАРД.

ГРИБИ.

Збирачі грибів то дурний, нерозважний народ, що веде сумне й невеселе життя. В один короткий ранок — хоч не такий короткий — як я це собі бажав би— я був одним із них.

Дозвольте мені зовсім виразно зазначити, що не люблю грибів. Вони є студені, вогкі та липкі й зовсім не винагороджують того труду, з яким звязане їх збирання. Це одна з помилок природи; і це також одна з помилок людини, коли встаєш о четвертій рано й ідеш шукати їх.

Коли я їхав до свого товариша Реджи провести неділю в нього, я не знав, що він є збирачем грибів. Це свого роду погана навичка, на мою гадку, і її кожний держить у тайні як мога найдовше. Я вважав його звичайним, нешкідливим чоловіком саме добрим до недільного ґольфу*) після одержання наперед заплаченої телеграфічної відповіді. А те, що я випадково вибрався туди в часі грибового сезону, то це вже було моє погане щастя...

— Хочеш піти зі мною завтра рано на гриби? — сказав Реджи зараз цього-ж вечора.

Не знаючи ще тоді нічого про гриби, хіба те, що вони деколи звляються на вибагливім обіді, не побіг я зараз до своєї кімнати й не зібрався до поворотy.

— Я думав, що гратимемо ґольфа, я сказав.

— Ще маємо час на це, сказав Реджи. „От, краще ходи, то дуже приємне“.

— Добре, — я сказав, нічого ще не підозріваючи. — Лише підемо рано й не будемо довго.

Розуміється, я хотів грати ґольфа.

— Я тебе збуджу. — сказав Реджи.

— Не трудися, — я відповів. — Я все буджуся коло восьмої.

*) Гра мячиками, які треба старатися загнати в ямки викопані в землі.

Реджи ще щось сказав, але його увагу заглушив сифон. Він усе пє багато содової води, а мало горівки.

Було якось, але небогато, після півночі, як я побачив Реджи в своїй кімнаті, що сповняв неприємне завдання будити мене. Спершу я думав, що то якийсь злодій добився до мене, але ні — це був Реджи.

— Збирайся, — сказав.

Я глянув на годинник і з недовірям видивився на Реджи.

— Куди?

— На гриби. Чудовий ранок.

Я виглянув з вікна. Він очевидно брехав. Непривітний світанок пробивався з трудом крізь вогку мряку, — погана картина.

— Не дурій, — кажу. — Ранок поганий.

— Але не для грибів, гриби люблять ранну мряку після густої роси.

— Нехай люблять, — відповів я.

— На полях буде їх повно, — сказав він.

— Коли так, то чи не краще було би, щоби ти пішов сам. Може для нас обох не буде там місця й ми мусіли би багато потолочити й знищити.

— Аж стільки їх не буде, — сказав він. — Збирайся.

І я пішов. Зрештою, я дав слово.

То був поганий досвід. Усе, що він сказав, було неправдою, крім мряки й роси.

— Спершу шукай завсіди у великій траві, — сказав і дав мені кошик. — Ну, Боже помагай! — і зник у мряці й пітьмі.

Я оглянувся. Мене окружав пустар, замкнений стінами густої мряки. Не чути було ні одного звуку. Я був зовсім і безнадійно відтятий від людей, а вже був час на сніданя; ноги в мене промокли вже зовсім. А грибів і не видно було!

Отже я почав чалапати безнадійно довкола, бо в цей спосіб найкраще найти гриби. Довго не було нічого, хіба, що я наступив на якусь корову й мало що не впав до ставу. Зате в другій чи третій подорожі довкола світа я спостеріг гриби в кущику кропиви. Дуже обережно я зібрав їх і зложив до кошика. Я дуже втішився, бо вкінці почав щось збирати!

Години минали. Реджи я не бачив, але деколи я додавав дальший гриб до своєї збірки. Одинокою потіхою, що мені не дали спати, було те, що й кільком коровам не дали спати; я потішав себе також, що ноги в мене не могли би більше промочитися, хочби я й впав у став.

Кілька годин пізніше мряка почала підніматися і я побачив, як Реджи ген далеко згинався й щось збирав. Я почалапав до нього по росі.

— Найшов? — він спитав.

Я подав йому кошик.

— Я вже мабуть небавком згину з голоду, — кажу — але бодай не згину надармо. Чим є моє життя у порівнянні до грибів вартости двох сотиків?

Реджи взяв кошик і подивився на гриби.

— А, сказав, — я повинен був тебе остерегти. Це не є гриби їдомі; це-ж мухомори, ти-ж знаєш. Краще їх викину.

— Стрівай, — питаю. — Чи вони дуже трійливі?

— Мабуть, — сказав він. — А пощо тобі їх?

— Я їх возьму й дам зварити твому кухареві тобі на снідання, чорт би тебе взяв, — я сказав.

І я пішов собі геть.

Я міг би ще дещо написати про гриби й їх збирання; це справа на якій я знаменито розуміюся. Але не хочу вас непокоїти. Я лише ще мушу додати оцю осторогу: цей місяць є місяцем грибів; заки приймете запрошення знайомих на село, зажадайте від них письменного застереження, що там не буде прогульки на гриби.

З англійського переклав

Корнило Яворівський.

не має її в ніякій іншій ділянці державного життя. Вона оперує тільки фразами, при чому в національній політиці вона так само облудна і кривлива як і в усіх інших своїх посуненнях.

Маю під рукою цілий ряд фактів з ділянки самоврядування, зборів, преси і т. д., які наш Клюб подасть до відома Високої Палати при нагоді подрібної дискусії. Ці факти докажуть як виглядає в Польщі українська правдива дійсність, а не „видумана", дійсність, на яку складаються факти а не манчевня еидецьких ґазет про мниме фаворизування українців, санацією, манчення, якими ендеки постійно підбичовують і шантажують посвоячений з ними санаційний табор. Ця наша сумна дійсність є також невідрадною дійсністю польської національної політики. Безперервність тієї політики перед травнем і по травні 1926 р. фактично доказувалаб, що польська національна політика є чимсь сталим і незмінним. Одначе, оскільки твердзу, що польська національна політика находиться від 10-ти літ у стадії провізорії, то роблю це тому, бо вірю, що вічно не може усталитись, що суперечить життю. А польська національна політика суперечить життєвій правді. До тої історичної правди належить також історичний досвід. Історичні досвіди кажуть, що політика гнету і переслідувань якогось народу, що осягнув уже відповідний рівень національної свідомости, мусить скінчитися банкротством.

Сучасний напрямок має означати цю політику „сильної руки", якою санаційний уряд так чваниться. В останніх часах ми часто стрічалися з вияснюванням, що ця „сильна рука" є відповіддю на збільшену аґресивність українців. Таке твердження є нічим іншим, як обертанням кота в гору хвостом, або відомою методою: „лапай злодія". Санаційному урядові не вистарчає те, що дає Польщі українське населення на ділі. Цього ще за мало, щоби дати цьому українському населенню те, що йому від держави належиться. Уряд вимагає ще доказів спеціяльної любови українців до польської держави, яка прилучила їх до себе шляхом війни і міжнародніх договорів. Так якби сентимент родився автоматично з виданням книжочки „доводу особистого" і стягненням податків. Любови до держави не можна вимагати навіть від власних земляків, якщо ця держава є так зорганізована, що землякам нічого не дає і не поліпшує вічним їхнього положення від часів займанщини, але ще й погіршує.

Тоді у власних земляків у державі зліснено національній родиться до держави байдужість, яка переходить в нехіть, і стається пригожим підкладом для завойовницьких залізхань сусідів. Отже що говорити про чужу націю, з якою ведено війну, яку поконано і наслідком побіди через 10 літ трактовано по завойовницьки? Десять літ провадиться політику: „сначала успокоєніе, а потом реформи". Ну й очевидно згідно з історичним досвідом ця політичка до „успокоєнія" не довела, а реформ теж так і не видно. Не віримо у близький кінець того трагічного експерименту. Що більше, ми є переконані, що він буде тривати ще довго. Але всеж віримо в його банкроцтво і в те, що навіть його виконавці будуть приневолені до цього банкроцтва признатися.

Кажуть нам, що ми вміємо тільки критикувати, але не висуваємо позитивної програми. Це не відповідає правді. Передовсім ми ведемо українську політику, а не польську, але мимо цього у відношенні до польської політики не оперуємо виключно негативами. Позитивні наші домагання містяться в цілому ряді докладно і совісно опрацьованих внесень і законопроектів у культурній і господарській ділянці. Ці внесення не мають характеру замахів, змови чи „ірреденти" і не мають навіть взагалі нічого спільного з політикою. Але при тім зривають, очевидно, з дотеперішньою системою польської національної політики і надають напрям іншій політиці.

Тією політикою, єдиною, яка надається до ведення при істнуючім етнічнім складі польської держави є перш за все здійснювання рівноправности. Та політика має полягати не тільки на тому, щоби брати, але й давати те, що населенню належиться: школи в рідній мові, найширше самоврядування, кредити, всі можливости для свобідного національного розвитку. Є це обовязок польської держави і то обовязок узятий на себе в міжнародніх актах, а почасти й у власнім законодавстві, згодом знехтованім.

І ми не перестанемо домагатись, щоби цей обовязок дотримати. А якщо наші виступи з такими домаганнями є рішучі і мають тон, що не подобається урядові, то він приневолює нас до цього такими подіями, які я мав честь тут Вам, Панове змалювати. Своєї тактики, домагання, щоби заспокоїти справедливі потреби українського населення ми не покинемо і підчас теперішньої соймової сесії. Тому-то й далі будемо ставити ділові внески і надалі протестуватимемо проти актів насильства. Розгривка між двома таборами польської суспільности нас не цікавить, наскільки вона є фактичною боротьбою за владу, бо ми навчились уже за останніх десять літ не вірити наслідно якимнебудь майбутнім володарям, що вони будуть кращі від нинішніх.

Одначе в боротьбі, що ведеться проти парляментаризму, ми стоїмо безоглядно на боці парляментаризму. Ми є свідомі справжнього відношення, яке заняв до нас попередній і теперішній польський сойм і знаємо, що нічого ми від нього не придбали й не придбаємо. Але сама ідея парляментаризму й демократії є стримом для самоволі уряду й адміністрації. Тому маючи вибирати між ворожим нам соймом і ворожим урядом, вибираємо ворожий сойм. Бо в соймі цьому істнує бодай та трибуна, звідки вільно нам сказати і соймові і урядові слова правди. Ці слова невпинно відбиваються об уха і серця панів, мов горох об стіну. А все-ж таки колись історія видасть свій осуд, хто з нас казав правду, а нам залежить на суді історії.

З огляду на все сказане заявляю, що наш Клюб голосуватиме за відкиненням бюджету.

Не лише біблію...

Управителька гол. уряду політичної освіти, вдова по Ленінові, Крупська, видала розпорядок перевести ревізію всіх бібліотек у СРСР. і знищити всі твори релігійного або метафізичного характеру. Мають знищити не лише Біблію, Талмуд і Коран, але й твори Канта. Шопенгавера, Ніцшого, Спенсера та Плятона.

Новий міністр військових справ у Зл. Державах.

Як повідомляють з Вашингтону, президент Гувер іменував міністром військових справ Північної Америки давнього секретаря міністерства Гарбі, на місце померлого недавно міністра війни Гуда.

Заворушення в Гаїті.

З Вашингтону повідомляють, що в Гаїті вибухли поважні заворушення, які занепокоїли уряд Зединених Держав Північної Америки, що має деякий протекторат над цею країною. Президент Гувер взявся енергічно до діла, щоби заворушення в Гаїті зліквідувати. Комісар Зединених Держав по наказу Гувера оголосив у Гаїті стан облоги. Висилано туди також окрему комісію для розсліду справи на місцях, а комісар Русерль дістав окрему військову допомогу та військові відділи для привернення ладу і спокою. Причиною заворушень були надмірні податки і надужиття митних урядів Зединених Держав.

Якої нам треба енциклопедії?

2. З методи праці.

Із праць над розясненням чужих слів і абстрактних понять звязане найбільше, найширше, найважше і найперше завдання, яке охоплює оба попередні: зясування змісту якнайбільшої скількости слів нашої мови з усіх ділянок. Тисячі слів збережених нині по спеціяльних словниках має виринути перед нами вперше в такій енциклопедії, завдяки ілюстрації або завдяки знайомости одних назв, які поведуть нас до інших.

На одного птаха „бузька" є в нас назви „бузьок", „чорногуз", „лелека", „бусол", „бусель", „бусень" — не знаю, скільки ще інших; досить знати одну з них, щоби найти в енциклопедії інші і дізнатись, яка з них де вживана, яка літературна, правильна, вживана або ні. На одну недугу „туберкульозу" є в нас, славити Бога, крім „сухіт", і „чахотки" ще й науковий дослівний (ніхто не вгадав би що це таке!) перекладний термін „горбковиця". І ці чотири терміни мають нам пояснити спеціялісти. На таких уже прикладах бачимо, що навіть праця таких двох далеких від себе ділянок як зоольогії і фільольогії, медицини й фільольогії сходяться на спільній межі. А скільки таких слів у нас як „краска", „барва", „фарба" і „колір"? Десятки разів питав я з цікавости ріжних людей, що вживають їх друком, які є ріжниці між цими поняттями, які два з них є синонімами, а відповіді завсіди були дуже ріжні. Таких прикладів як „принцип" і „засада", „результат", „вислід", „вислідок" і „наслідок" можна навести сотнями.

Вони ведуть нас безпосередньо до висновку, що спеціялісти із ріжних ділянок знання зустрінуться з тими самими термінами й поняттями і мусять спільно їх розяснити або порозумітись щодо них, а навіть переглянути свої готові рукописи. Та полишім покищо на боці питання методи їхньої внутрішньої праці, зупинімось виключно на зовнішній її формі.

В Енциклопедії призначеній для всіх — „головні відомости про минуле й сучасне нашого народу" не можна подавати інакше як головні поняття з фізики або астрономії. Кажучи точніше: автори історичних і літературних заміток мусять безумовно залишити на боці все те, що переходить межі реєстрації фактів і чисто описової, інформаційно-реферуючої, характеристики. Розумію цеє так, що замітка про папу, Франца Йосифа І., Леніна, Петлюру та Скоропадського, мусить бути зредагована так, щоби її міг приняти кожний незалежно від своїх суспільних пересвідчень, а навіть світогляду.

Із цим домаганням звязаний також необхідний принцип **історичної перспективи.** Співробітники енциклопедії мусять зріктись усяких намагань, щоби випереджувати історію. В останнім виданні французького „Малого Іл. Ляросса" найбільший фільософ сучасности Берґсон має... два рядки. Інші великі сучасники зареєстровані так само суворо і то тільки тоді, коли їхня величина має всі дані, щоби перейти до історії. Можна дякатися, чи така стриманість буде прикметна нашим історикам і критикам літератури.

Історично-літературна частина, яка охоплює українознавство, може дуже легко в нашій Енциклопедії стати тим грибом, що розростеться до таких розмірів, що зїсться весь її фундамент. Придбавши сам виключно історично-літературну освіту ствердзую що-раз частіше із жахом, що серед нашої інтелігенції вважають її найціннішою частиною знання й світогляду. Не диво, що це знання й світогляд складені в нас з найбільше поверхових елементів випадкової лектури.

Енциклопедія, що пішла би на огляди й статті, в таких розмірах як вона намічена, розілляється в часописній публіцистиці. На них не тільки нема місця на 3000 сторінках друку, але вони попросту недоцільні й — неосяжні. Чому? Коли її видавці хотять наприклад огляду французької або англійської літератури на дві-три сторінки, хоча би таких битих як лексикон Макса, те досить обрахувати скількість рядків і букв, щоби дійти до такого висновку: або це буде стаття із самих загальників, які не дадуть ніякого погляду про ту літературу незазнайомленим із нею або вона мусить складатись тільки із самих 100 прізвищ із двома датами і двома-трьома заголовками творів навіть про письменників, які мають право до 10 заголовків.

Вартість такої статті в обох випадках ніяка. Це саме торкається оглядів і з інших ділянок знання. Чому? У двох, трьох чи пятьох сторінках ніякий найбільший знавець не в силі дати одночасно зі своєї спеціяльности синтези полученої з інформацією. Це є два зовсім розбіжні завдання, які суперечать собі часто так, наче спопуляризований фейлетон і оригінальний досвід.

Підручна енциклопедія має дати нам якнайбільшу скількість фактів і якнайточніше пояснення якнайбільшої скількости понять. Це книжка, що дає нам змогу оминути помилок у ділянках знання, в яких ми є спеціялістами і в тих, де ми зовсім незорієнтовані. Її найвищою прикметою — як сказав здається Лярус про словник — є тільки те, щоби вона сама не мала помилок.

Підручна енциклопедія не може бути книгою, якою ми хотіли би почванитись перед чужинцями, бо це виключене в нинішних наших умовинах: це діло для цілої Академії на роки, при вивінуванні її великими фондами. Вона не повинна бути також для прикраси бібліотеки або столику в сальоні. Це має бути перш за все перший підручник необхідний на столі до праці кожного інтеліґента, поруч інших його книжок, каламаря і паперу, а тимсамим необхідний для кожного, хто хоче стати інтеліґентом.

Метода обрібки такої енциклопедії мусить єднати в собі працю над словником мови, словником синонімів і словником, зовсім у нас невідомим, на який бракує нам навіть терміну словником "idées suggérées". Що це значить про це знає прегарно її редактор д-р І. Раковський і він мусить розяснити це всім тим, що хотіли би йому допомогти в його невдячній праці.

М. Рудницький.

На загально-громадські теми.

Будова дому для наших інвалідів.

Рада Товариства Опіки над українськими воєнними інвалідами скликала в неділю довірочну нараду з представників наших центральних установ, щоби розглянути можливість будови окремого дому для наших інвалідів на спілку з іншими товариствами. У першу чергу мала вона на думці „Кооперативу Український Театр", для якої пекучою потребою стала власна театральна саля.

Товариство Опіки над інвалідами дістало від американських земляків суму, зібрану з ріжних складок, з якою покищо не могло би почати самостійної будови хоча би й найскромнішої. Так само й „Кооператива Український Театр" не в силі своїми скромними фондами братись до якоїнебудь будови. Зате спільними силами обі ці інституції могли би прийти до чогось у роді „Народнього Дому", який мають наші численні менші міста, де зосереджуються головні культурні інституції.

Нарада мала діловий характер. Майже всі присутні погодились на тім, що в нинішніх обставинах не можна й мріяти про будову окремого великого репрезентаційного театру, тому, що після війни навіть театри на чужині ввійшли в стан поважної кризи. Зате львівське громадянство відчуває сильну й негайну потребу власної вигідної театральної салі, припоровленої до нових вимог, такої, що могла би одночасно служити на ріжні концерти, збори, академії, вечорі, відчити чи навіть кіно. Дім, в якому мала би находитись така саля, міг би мати цілу низку льокалів, що давали би дохід з комірного на інвалідів, а також міг би примістити й неодно бюро нашої інституції.

Як виглядало би практичне переведення такого пляну це покищо в першій мірі залежить від становища Комітету будови театру у Львові, якого представника, на жаль, на зборах не було. Згаданий Комітет завідує площею при вул. Сапіги, що була перед війною призначена під наш театр. Нині з ріжних причин — (нпр. заборона будувати театр по сусідству костела) — не можливо будувати театру на цьому місці. Тому найкращим виходом булоб продати цю площу й купити негайно іншу, на якій можна би почати будову свого „Народнього Дому" чи „Дому Інвалідів". Наскільки нам відомо, то серед більшости членів Комітету будови театру така думка істнує вже віддавна. Тепер залишається найважніше: перевести її в діло і перервати щораз поважнішу кризу витворену тим дивоглядним станом, що покищо не маємо у Львові ніодної власної салі. На зборах виринула ще й інша думка, а саме, щоби Т-во Опіки над інвалідами кооперувало у справі будови дому з Ревіз. Союзом Укр. Кооператив.

До цієї справи доведеться нам ще небавком вернутись.

На організаційному фронті.

СТАРОСАМБІРЩИНА.

Не зважаючи на ріжні труднощі, на які натрапляє громадська праця в старосамбірському повіті, життя повіту поступає все більше вперід. Дня 19. XI. ц. р. поліція по наказу староства розігнала повітову довірочну нараду. Після цього почали відбуватися довірочні наради по селах. Дня 21. XI. ц. р. о. сенатор Татомир і п. Осип Турянський влаштували довірочні наради в селах Тершові і Спасі. На нарадах обговорено всі ділянки нашого політичного, освітнього й господарського життя. Наради відбулися при численній участи селянства і великому зацікавленні порушеними справами. Така сама нарада відбулася дня 24. XI. ц. р. в Старій Ропі, де крім господарських справ обговорено також справу громадських бюджетів. Після наради відбулося в Старій Ропі кооперативне свято, на якому зложив привіт о. сенатор Татомир від Української Парляментарної Репрезентації, а від філії „Сільського Господаря" п. Осип Турянський. Свято зробило на численно зібране селянство гарне враження.

СКАЛАТЩИНА.

Дня 3. грудня ц. р. відбулася в Скалаті довірочна нарада в справі організації. Проводив о. декан Іванчук з Товстого. Про організацію партії говорив п. А. Пісецький, який здав також звіт з діяльности Народнього Комітету до останнього часу. З промовців п. Антін Сеник з Колодіївки дорікав як світській, так і духовній інтелігенції, що замало цікавиться громадськими справами. На нараді вибрано новий Повітовий Народній Комітет, до якого увійшли: А. Пісецький, голова, а дальше о. совітник Р. Зарицький з Вікна, д-р Арсен Тригубчак, адвокат зі Скалата, Дмитро Рудяк, господар з Новосілки Грималівської і Антін Сеник з Колодіївки.

Марш. Дашинський і Шиманський у Замку.

Дня 9. грудня в 12. год. на запрошення президента прийшов до Замку марш. сойму Дашинський та конферував із президентом. Конференція, як відомо з уряд. комунікату, мала за ціль вияснити положення, витворене після димісії уряду д-ра Світальського. Президент висловив бажання, щоби про перебіг конференції не подавати комунікату. Марш. Дашинський обіцяв. В 17-ій год. президент конферував із маршалом сенату Шиманським.

Як зачувати, марш. Дашинський сказав, що сойм. більшість, яка повалила уряд д-ра Світальського, не думає покликати міністрів з тимбільше т. зв. парл. уряду. Більшість ця шанує постанови уст. 45. конституції та оставляє президентові держави справу іменування нових членів нового кабінету. Сойм. більшість бажає співпраці з урядом, а ця співпраця повинна основуватися на пошануванні конст. управнень, що прислугують урядові та соймові. Вкінці Д. висловив бажання, щоби криза покінчилася якнайскорше зогляду на тяжке госп. положення країни.

Полк. Славек, пос. Недзялковський і Руґ у президента.

Президент держави запросив на вівторок рано голову клюбу ББ полк. Славека, а на попол. голову ПП. пос. Недзялковського та голову Визволення пос. Руга. Зачувати, що президент запросить іще й інших президентів клюбів по черзі.

Не буде змін?

У сойм. колах зачувати, що склад теперішнього уряду зміниться дуже мало або й зовсім не зміниться.

Листи д-ра Світальського та ґен. Складковського до марш. Дашинського.

ПАТ оголосила листи, що їх д-р Світальський та ґен. Складковський вислали до марш. сойму Дашинського. Оба вони урядують у характері тимч. керовників у відносних ресортах публ. адміністрації. Д-р Світальський чується ображеним уступом листа марш. Дашинського до през. Союзу Держ. Працівників, який радив у Варшаві в неділю. В тім уступі сказано: Знаю страшні відносини, в яких живуть сотки тисяч держ. працівників із своїми сімями, знаю, що не поліпшать долі соток тисяч богаті грош. нагороди та побічні доходи кількох соток щасливих вибранців у горі. Д-р Світальський каже, що урядовців усяких степенів і становищ винагороджується так, як приказують дані приписи, або передбачують параграфи бюджету, ухваленого законодатними установами. Аргумент начеб держ. працівники ділилися на упривілеєних і неупривілеєних мусить уважати спробою сіяння заколоту серед держ працівників, що, коли вільно подумати, не належить до маршалових функцій.

Ґен. Складковський вислав до марш. Дашинського листа, в якім каже, що Дашинський на засіданні сойму 6. грудня, коли проводив нарадам, відповідаючи на оклики послів ББ підчас промови премієра, вжив слів: „Поліційні нікчемности", які мін. Складковський чув на власні вуха. Було це в звязи з візитівкою маршала, яку найшли в арешт. Ст. Лесяка. Обговорюючи при кінці засідання втягання маршала, вжив марш. Д. у тійже справі слів: „Поліц.-конфіденційні банялюки". Мін. Складковський не хотів реагувати в соймі, бо не знав подробиць справи. Гадав, що коли маршал ізза през. стола говорить такі драстичні слова, то мав щодо цього поважні причини проти поліції, яких міністр не знав. Лист стверджує далі, що підчас ревізії 4. грудня найшли в портфелі арешт. Лесяка візитівку з літогр. написом: „Ігнатій Дашинський, маршал сойму Річипосполитої", а пером дописано: Пана Лесяка та Лазневського прошу до моеї канцелярії. Лесяк зізнав, що візитівку дав йому в соймі пос. Дібоа. Мін. Складковський стверджує, що в справі найдення тої візитівки в Лесяка не бачить ніякої поліц. нікчемности, ні поліц.-конфіденційних банялюк. Тому, що повищі слова марш. Д. сказав прилюдно ззаз през. стола сойму, подає мін. Скл. також прилюдно освітлення і пояснення того листу.

Сенат.

Засідання сенату, як відомо, відкликано. Зачувати, що деякі кола при Вейській вулиці робили заходи, щоби засідання сенату таки відбулося, щоб було деякою політич. демонстрацією, а саме: щоби показати соймові, що сенат переходить до денного порядку над становищем сойму супроти уряду д-ра Світальського та радитиме далі. В сенаті ББ має більшість, одначе в ост. хвилі постановили відкликати засідання сенату. Речинець засідання сенату визначуть на письмі. Сенатські комісії радили в понеділок. На сенатській адм. і самовряд. комісії відкинули внесення референта сен. Домбського, що домагалося відкликання сойм. ухвали в справі проекту закона про зміну деяких постанов розпорядку президента держави про організацію і ділянку заг. адміністрації. Сен. комісія сусп. господарства приняла без змін проєкт закону в справі заміни держ. гірничих піль на гірничі поля, що є прив. власністю.

Марш. Дашинський скличе засідання сойму?

У сойм. колах кажуть, що коли криза уряду триватиме далі, марш. Дашинський проти дотеперішньої практики скличе засідання сойму, щоби радити над бюджетом і додержати речинців, передбачених конституцією для ухвалення бюджету.

З життя Волині.

Припинення „Духовного Сіяча". — З луцької гімназії. — ПСК у Ковлі. — Курси при „Просвіті" в Луцьку. — З літ.-мист. т-ва в Рівному. — „Сільський Господар". — Знову Петрович.

З Кремянця надійшли відомости, що православна митрополітальна влада з кінцем року припиняє видавання часопису „Духовний Сіяч", який спочатку виходив у Варшаві, а тепер у Кремянці. Колись на домагання Стан. Грабського була припинена „Духовна Бесіда", замість якої й появився в світ „Дух. Сіяч". Незалежно від того, як видавався цей часопис, припинення його треба вважати за зворот в бік русифікації в українській церкві. Крім часопису „Воскресное Чтеніе", що видається російською мовою й розсилається по українських парохіях, жадного друкованого слова в українській мові українське населення цих парохій вже не малоб. Тому церковні діячі повинніб домагатися, щоби „Дух. Сіяч" виходив й надалі, щоби не стягали грошей на „Воскр. Чтеніе", що має русифікаційні тенденції.

Дня 4. грудня відбулися збори батьків, учнів луцької української гімназії, під головуванням п. В. Островського. Зложено звіт з діяльности батьківського комітету й матеріяльного стану гімназії, обмірковано питання про купівлю для гімназії власного дому та вибрано новий батьківський комітет. Матеріяльний стан гімназії вимагає великої праці й заходів, щоб уникнути значних дефіцитів.

В Ковлі на зїзді кооператив повіту постановлено обєднатися в повітовий союз, вибрано органи управи й контролі цього союзу та зголошено до суду статут союзу. Як довідуємося, суд статуту не затвердив ізза назви союзу, яка нібито нагадує ревізійний союз.

Допомогова секція луцької допомогової Просвіти влаштовує трьохмісячні курси крою й шиття. На курси зголосилися переважно селянки.

Українське літературно-мистецьке т-во в Рівному 1. грудня відчинило 4-місячні хорові курси, театральні та малярські. Програма курсів дуже широка. Викладатимуть місцеві сили.

Філія „Сільського Господаря" в Луцьку розпочала районові господарські наради при кружках. Перша така нарада відбулася в с. Воротневі, на яку прибуло з околичних сіл понад 150 осіб. Ухвалено цілу низку постанов щодо інтенсифікації сільського господарства. Між іншим постановлено заснувати при місцевому кружку секцію контролі молочности. 23. грудня філія розпочинає в Луцьку двотижневий годівельно-ветеринарний курс.

В свій час у „Ділі“ були відомости, як сельробівця з м. Олики п. Петровича 16 раз перекидали через більшовицький кордон, а звідти на Волинь. Перед кількома днями Петрович знов появився на Волині, куди прибув з іншого воєвідства, де працював на тартаку. Його знову арештовано, і, як кажуть, викинено за кордон. Цікаво, що Петрович оповідав про відношення більшовиків до сельробівців. По його словам, нібито всі сельробівці, які переходять кордон, опиняються в більшовицькій вязниці. В Минську, казав він, вязниця переповнена сельробівцями. Чи дійсно так шанують більшовики своїх підголосків? **Стирянин.**

На господарському фронті.

Господарська нарада в Журавні.

Дня 27. листопада ц. р. відбулась у Журавні господарська нарада, скликана філією „Сільського Господаря“. Нарадою проводив о. Пилипчук, а відкрив її окремим рефератом про значіння „Сільського Господаря“ та співпраці з кооперацією голова філії д-р Павло Лисяк. Реферат про господарські актуальні теми та про чергові завдання „Сільського Господаря“ і нашої кооперації виголосив інж. Е. Храплиний. Як вислід рефератів розвинулася жива балачка на господарські теми, в якій брали участь присутні. Говорили: о. Мельник з Вишнева, о. Боднар з Яйковець, Бараник з Журавна про організацію селянства та політику цін, Яків Куцик з Побережа про значіння молочного господарства, Ониськів з Ляхович Подорожних про переміну збіжевої господарки на молочну, Романик з Ляхович Подорожних про оплатність кооперативного молочарства, Мудрий Данило з Дубравки про організацію селян та про спільний збут ярин та овочів, Куцик з Побережа про експорт яєць через Повітовий Союз Кооператив та про комасацію, інстр. Дармохвал про господарську науку та громадські бюджети. Нараду закрив голова філії д-р Лисяк закликом до гуртування селян в „Сільському Господарі“ та в кооперативах.

В нараді взяло участь поверх 250 селянок та селян, які з зацікавленням слухали про господарські справи, що тепер висуваються на перший плян у житті нашого села. Замітним є, що наші організації як господарська так і кооперативна розвиваються в районі добре, а в недовгому часі проєктують навіть відкриття окремої сталої сільсько-господарської школи в Журавні. Правда, цей плян ще не скоро буде зреалізований, але тому, що за нього взялися тамошні енергійні провідники і що ним сильно зацікавилося селянство, ми віримо, що вже скоро Журавенщина постарається для своєї молоді про новий осередок господарської освіти. Треба надіятися, що ця нарада закріпить дотеперішню організаційну господарсько-кооперативну працю в районі та що селяни тих околиць візьмуться гуртом за організаційну працю, щоби в цей спосіб дійти власними силами в скорому часі до добробуту.

НОВИНКИ

— **З концертової салі.** 16. грудня ц. р. в салі Музичного Т-ва ім. Лисенка відбудеться **концерт**, який улаштовує Т-во Допомоги Еміґрантам з Вел. України у Львові. В концерті беруть участь пп.: проф. Галя Левицька (фортепян), артистка львівської опери Ірена Туркевич (спів), проф. Осип Москвичів (скрипка). Акомпаніяменти обіймуть пп.: Дарка Колессівна і проф. Борис Кудрик. Білети продаються в „Союзнім Базарі“, Львів, Руська 20.

— **Львівська хроніка.** При вул. Різні прийшло до бійки між трьома різниками узброєними в ножі, якими вони рубають мясо. Підчас тої бійки всі три різники були так поранені, що їх відвезено до лічниці. — Коли Казимира Ржепецька, замешкала при вул. Дунін Борковських, вертала вечером з міста до дому, на неї напали невідомі бандити і вирвавши з її рук торбинку із грішми, повтікали невідомо куди. — При вул. Замойського ч. 9. повісилася 70-літня Н. Дамашинова. Причиною самовбивства була нужда. — При вул. Косцюшка 4 пробувала отруїтися служниця Катерина Гірська, але ратункове поготівля привернуло її до життя. — Поліція арештувала Михайла Різника і Рудольфа Шульца, які вкрали у Станислава Буржинського, при вул. Мохнацького 6. 8.000 золотих, а в Марселя Фрідмана 30.000 золотих. — У монастирі Кармелітів, при вул. Чарнецького у хвилині, коли всі черці були в церкві на молитві, злодії вкрали в їх кімнатах біля, гардеробу та невеличку суму грошей. — В готелі „Уніон“ робітниця зі Стрия, Осипа Цап, випила отрую, але її урятовано. — На Богданівці арештовано Вільгельма Отта за те, що знущався над своєю жінкою і бив її. — При вул. Вінцентого Поля 7. Людвіка Фріц нагло збожеволіла і кинулась на свого чоловіка та відкусила йому вуха і покалічила інші частини тіла. Після цього її відвезено до дому божевільних. — При вул. Здоровля арештовано Осипа Енгля за те, що тяжко побив свою служницю, Ксеню Нагірну. — На днях арештовано за крадіж Евгена Наконечного, Марселя Опольського, Теодора Жукова, Івана Оріхівського, Степана Репетюка, Михайла Мартинюка, Талея Білінського, Осипу Бродяк, Степана Лазурка, Гелену Годзевську і Володимира Пришляка.

— **Як ми шануємо права української мови?** Союз Українських Адвокатів у Львові повідомляє нас, що д-р Петро Качкенович-Білинський, адвокат в Перемишлі, а тепер в Самборі, вніс скаргу до суду в Яворові до ч. Cl 448/28 в польській мові, хоч всі позовники є українці, а один з них Іларій Масюк є вихованком української гімназії в Перемишлі і є інжініром лісництва. Треба додати, що д-р Петро Качкенович-Білинський не є членом Союза Українських Адвокатів.

— **Стріли в салі „Сокола“.** У салі українського „Сокола при вул. Городецькій ч. 95. минулої неділі відбувалася забава. Підчас тої забави 21-літний Мирослав Біляк стріляв з револьвера до своєї нареченої, Катерини Опехівної, після чого пробував застрілити сам себе. На щастя, куля не вцілила в наречену заздрісного любовника, а сам Біляк тільки поранив себе. На салі повстав переполох й учасники забави почали втікати зі „Сокола“. Ратункове поготівля відвезло раненого Біляка до лічниці.

— **Напад на Личаківськім цвинтарі.** Минулої пятниці пополудні на Личаківські цвинтарі молилась на гробі своєї матері жінка одного львівського купця В. У хвилині, коли ця жінка зі сльозами в очах потонула цілою душею в молитовних настроях, з поза кущів вискочив невідомий бандит і кинувся на неї, почав щосил бити та дусити богомольну даму за горло. І коли застрашена та побита жінка купця впала на землю, бандит забрав від неї торбинку з грішми і втік з цвинтара до міста. Додати треба, що в цій торбинці драбуга найшов тільки 20 золотих.

— **Ґраф Штольберґ перед судом.** Зимою цього року преса писала багато про таємниче вбивство ґрафа Штольберґа на замку в Яновичах і що поліція арештувала його сина Християна, якого підозрівають, що він убив батька, бажаючи загарбати його майно. На днях у місті Гіршберґу почався судовий процес проти цього молодого ґрафа, який будить в цілій Німеччині велике зацікавлення, бо ґраф Штольберґ був одним з найбагатших німців на Шлеську. Обвинувачений не почувається до вини і складаючи зізнання та згадуючи свого батька, часто заноситься плачем. Він твердить, що застрілив батька через необережність у хвилині, коли пробував рушницю.

— **Трагічна смерть фільмового режісера.** В Америці серед аматорів кінотеатру, викликала велике враження трагічна смерть фільмового артиста Артура Касама. Цей режісер переїзджаючи автом через залізничний міст, наткнувся на поїзд, та згинув у цій катастрофі свого автомобіля. Касама був англійцем з походження і як режісер мав свою славу та багато прихильників. Був аматором шаленої їзди автомобілем і впав жертвою цього спорту.

— **Завзяті балакуни.** В однім анатолійськім місточку заложились два турки, хто з них зможе довше говорити без спочинку і перерви. Обидва учасники цього язикового двобою сіли напроти себе і почали говорити, що на губу попаде. Ця розмова тягнулася 4 дні і чотири ночі, а пятого дня один з балакунів упав непритомний з надмірної втоми. Його відвезено до лічниці, де бідолаха помер, а другий турок виграв заклад і тепер має славу найбільшого балакуна у місті, а може і в цілім світі.

— **Сигнал зі землі на Марса.** Льондонська лябораторія фізикальних дослідів має намір запалити на вершку гори Юнгфрав 10 тон металічної магнезії, щоби тим чином мешканцям Марса подати зі землі свій сиґнал. Запалення маґнезії відбудеться у ночі, коли Марс буде найближче землі. Деякі вчені думають, що такий фаєрверк з магнезії, який освітить снігові поля Марса, запримітять мешканці тої планети та відповідять льондонським мудрцям такимже сигналом. Інші є тої думки, що такий фаєрверк не зможе вислати свого світла через міжпланетарні простори і не буде запримічений на Марсі, а як що навіть марсіяни запримітилиб світло, то не знати, чи вони додумаються, що це сигнали зі землі? Астрономи твердять, що пускати такий фаєрверк цього року є дуже невигідно, а найкраще булоб підождати аж до 1939 р. коли Марс буде дуже близько землі і всякі інші планетарні констеляції облекшуватимуть успіх сміливої спроби. Така ракета із металевої магнезії коштуватиме 50.000 долярів.

— **Лист до Бога.** В Менчестері на зїзді психіятрів прочитано цікавий лист одної пацієнтки, старої панни, адресований до Бога. Лист цей має кількадесять сторінок, а змістом його є ріжні просьби та скарги, що Бог не дає людині щастя на землі та засуджує жінку на вічну самоту. Цей лист писаний дуже льогічно, повний арґументів та доказів і божевілля авторки проявляється тільки тим, що цей лист адресований до Бога.

З естради.

ДРАМАТИЧНИЙ ВЕЧІР „ХМАРОЛОМУ“.

Писати рецензію про літературні ярмарки, або драматичні вечорі це дуже невдячна роля. Ріжнородність нічим не обєднаної програми, велика кількість осіб, що беруть участь у таких ярмарках чи драматичних вечорах, та брак більшого місця на шпальтах невеличкого часопису, все те примушує оперувати в рецензіях тільки загальниками, згадувати кількома словами ті особи, які заслуговують часто на більшу увагу, а декого і оминути мовчанкою. Писання рецензій утруднює ще й те, що про молоді таланти, які ще не виявили себе нічим яскравим, виразно індивідуальним, дуже важко сказати що небудь певного, дати осуд, який би дані молоді таланти в дальшім своїм розвитку не перекреслили як неслушний, несправедливий.

Бо чи ті поети з літературного ярмарку, або молоді артисти з драматичного вечора, які не виявили себе нічим замітним, у дальшім розвитку не можуть стати колись першорядними літературними і драматичними силами, а ті, на яких ми найбільше надіялись, не зможуть колись відійти в тінь і забуття?

Ось так і про членів драматичної студії при т-ві „Прихильників Освіти“, які дня 8. XII. в Академічнім Домі репрезентували перші здобутки своєї праці, важко сказати щось обєктивне, щось, що булоб строго критичне і рівночасно не кривдилоб молодих дебютантів. Бо направду обєктивний осуд про якого небудь творця можна дати аж тоді, коли його творчість вже завершена, а „Хмаролім“ цю творчість щойно починає.

Передовсім дивно вражала сама програма того вечора: „Хмаролім“, якого сама назва та склад цього гуртка, куди належать самі молоді студенти, позволяли надіятись, що програма буде бодай трохи хмароломна, бодай як не молодечо жива, боєва, то хоч би погідна, соняшна й оптимістична. Тимчасом на зміст програми цього вечора склалися майже самі мрачні, понурі і трагічні твори, які залишили важке болюче враження.

Хмароломне було хіба „Вступне слово“ М. Дужого, та і ця хмароломність не мала щирого настрою, тільки штучний, хоч і голосистий патос, а направду сильним, мужнім і твердим твором була „Грішниця“ Лесі Українки — твором, що найшов собі вмілих інтерпретаторів в особах п. Ліди Туркевичівної та Наталки Юрчинської.

„Балляда“ Б. Лепкого у виконанні П. Шмиренка та Ів. Костенка може робилаб добре враження на більшій сцені при кращих декораціях, але в тих скромних умовах, при дуже скромних декоративних засобах, ця сценка тратила богато на ефекті. Ті самі технічні причини ослаблювали ефект „Герострата“ В. Самійленка, а в додатку виконавець того монольоґу В. Веков видержав свою гру надто в декляматорськім реторичнім тоні, не добувши з цього цікавого твору всього багацтва нюансів, ріжнородности настроїв. В. Векову бракувало тої демонічности і природного сарказму, тих прикмет, якими наділив Самійленко Герострата.

Правдивою насолодою було побачити інсценізацію знаменитої новелі Стефаника „Вона Земля“ у виконанні Мата Оляне, Евгена Вірного та Ліди Туркевичівної. Маю враження, що в цю сценку режісер п. Ковальчук вклав найбільше любови, праці і дбайливости.

„Фінале“ Лепкого, яке робить таке сильне враження у сольовім співі чи грі, у рецитації п. Юрчинської затрачувало свій глибокий ліризм, розпучливий настрій і примушувало більше слухати струнної орхестри В. Векова ніж рецитаторки.

„Дванацять жінок“ Б. Лепкого наймрачніша сценка в цілій програмі трактована надто реалістично, а з поміж жінок, що виконували її, здається, найглибше відчула і зрозуміла свою ролю п. Ліда Юркевичівна. Шкода, що п. Іра Шкварківна через недиспозицію не могла взяти участи у виставці „Хмаролому“, а то вона у сценках „Дванацять жінок“ і „Фінале“ булаб найшла для себе дуже вдячні ролі.

Не зважаючи на дефекти, за які більше винуватий брак ліпших технічних засобів, ніж „Хмаролім“, цей драматичний твір вносить в наше життя щось нового, повного доброї волі

та молодечого запалу до своєї справи, тому численна публика на тому вечорі, публика, яка втомилась театрами і кінами, виходила зі салі вдоволена, що наша молодь бодай намагається збогатити наше убоге життя якимись новими здобутками.

Нехай буде, що цей драматичний вечір був тільки виразом шукань і спроб, то всяке шукання нових форм творчости, всякий бунт проти пережитого, вчорашнього є явищем здоровим і позитивним.

Ол. Бабій

✝ ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ.

Марія з Габлинських Ріпецька, вдова по бл. п. о. Теодорі Ріпецькім, катихиті виділ. ркіл в Самборі, померла в Лісках коло Белза по короткій недузі дня 1. грудня 1929 р. проживши 70 літ повного труду й посвяти життя.

По смерти свойого мужа, що свої сили і здоровля пожертвував для Тов. „Ризниця", як його головний основатель і керманич, Покійна полишилася з пятьома синами — найстарший в 6-ій гімн. клясі — без матеріяльного забезпечення. З посвятою віддається Покійна праці над вихованням синів та своєю небуденною трудящістю і енерґією доводить до цього, що всі її сини покінчили університетські студії.

Воєнні часи не щадили Покійній важких хрестів терпіння, які Вона переносить з великою мужністю і витревалістю. В 1916 р. втратила сина Мстислава, укінч. студента фільоз., що вертаючи з Відня вмирає несподівано в Перемишлі. В часі визвольної війни в червні 1919. військові бандити убивають її найстаршого сина Всеволода, адвок. конц., який займав уряд українського повіт. комісаря в Турці над Стриєм.

Перед трьома місяцями впав на Покійну найтяжчий удар — передчасна смерть її сина д-ра Олександра Ріпецького, відомого народнього діяча Сокальщини.

Величаві похорони Покійної при участи десятьох священиків відбулися в Лісках дня 3. грудня і тлінні останки перевезено до Сокаля до родинної гробниці.

Вічна память правдивій українській матері-громадянці!

Яків Лобурський. Дня 2. грудня в луцькому повітовому шпиталі вмер від цукрової хороби дяк з с. Романова Яків Лобурський, що на останніх виборах був кандидатом на посла з листи ч. 18. Небіжчик був свідомим націоналістом, за що в свій час втратив учительську посаду й мусів дякувати. Вмер він молодою ще людиною, проживши всього 32 роки й залишивши по собі дружину й двоє дітей. Вічний спокій його душі!

Українець.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Кооператива Український Театр у Львові (театр ім. Тобілевича). — (Саля Реміснячої Палати, пл. Стрілецька):

Субота, 14. грудня, год. 7·30 веч. „Церковна миш", комедія Фодора.

Неділя, 15. грудня, год. 3·30 пополудні „Церковна миш".

Неділя, 15. грудня, год 7·30 веч „Циганська любов".

Великий Міський Театр:

Вівторок, 10. XII., год. 7·30 веч Лякме (дешевий день, знижені ціни)

Середа, 11. грудня, год. 7·30 веч Адвокат і рожі (гост. виступ Бридзінського)

Малий Міський Театр

Вівторок 10. грудня, год. 7·30 „Адвокат і рожі", гост виступ В. Бридзінського.

Середа, 11. грудня, год. 7·30 веч. З всьміхненим лицем — рецітань проф. Ч Крижанівського.

Театр ревії „Гонг" — в салі кіна „Кольосей":

Вівторок, 10. XII., „Гонг Джез"; дві вистави: год. 7·30 і 9·30

Середа, 11. XII., „Гонг Джез"; дві вистави; год. 7·30 і 9·30.

Кіна.

Аполльо: Жінка та паяц (Кончіта Монтенеґро) (на осн. повісти Пера Люї)

Касіно: Прокляін крови.

Кольосей: Зелена бриґада.

Лев: Таточку, я хочу графа (Гарі Лідтке).

Марусенька: Кохання без сотика (Кляра Бов). Весняні бурі.

Оаза: Трикратне весілля.

Палас: Звукова фільма: „Ню Йорк уночі" (і наддаток: Ніна Тарасова: Дві щастя — по російськи. Риш. Боне: Прольоґ до „Паяців")

Пан: Вязень острова св. Олени.

Пасаж: Студент із Монтани (Гут Джібсон). Тиждень Гомонта та Пата й американська комедія.

Стилевий: Амор на лещетах (Г. Лідтке)

Фатаморґана: Нинішні дівчата.

Химера: Княжині примхи (Ад. Менжу).

Утіха: Пикуика (Маліцька. Савар)

Програма радіо.

Середа 11. XII. 1929.

Варшава (1411,7) 18·45 Ріжнородности. **Краків** (312,8) 17·45 Трансмісія з Варшави **Гельсінгфорс** (221,3) 18·45 Мадярська і славянська музика. **Ляйпціґ** (259) 16·30 Концерт солістів. **Талін** (296) 18·30 Концерт леткої музики **Берно** (341,7) 11·30 Грамофонові плити **Льондон** (356,3) 16·30 Моцарт і Бравс. **Штутгарт** (360) 13·15 Грамофони (Шаляпін). **Берлін** (418) 17·00 Програма для молоді **Штокгольм** (436) 20·00 „Блукаючий Голляндець" Вагнера. **Рим** (442) 21·02 Римський квартет. **Лянґенберґ** (473) 17·30 Концерт **Праґа** (487) 20·00 Симфонічний концерт **Мілано** (501) 17·00 Музика. **Брюссель** (509) 18·00 Концерт радіотріа. **Відень** (516,3) 17·10 Концерт для молоді. **Рига** (525) 18·30 Трансмісія з народньої опери. **Будапешт** (550) 12·00 Дзвони і циганська музика. **Ковно** (1935) 19·25 Вечірня музика. **Париж** 1725) 21·00 „Корневільські Дзвони" Планкета

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Замісць повідомлень про своє вінчання складають Іван і Неонїля з Гнибаків Яськів в Мартинові новім 20 зол. на „Рідну Школу" в Рогатині. 1038 1-1

Заходами Союзу Українок відбудеться для членів і впроваджених ними гостей цикль викладів п. д-р Софії Парфанович п. з. „Вибрані розділи з гігієни жінки". Виклади відбуватимуться в середи і пятниці о год. 19. в домівці Т-ва. Перший виклад в пятницю дня 13. н. м. 1027 1—2

Заходом Т-ва „Українська Бесіда" в Станиславові відбудеться в четвер дня 12 грудня н. р. у власних кімнатах при вул. Голуховського ч. 22/I. **Андріївський Вечір** з ріжними несподіванками. Початок о год. 8 вечером. Вступ для П. Т. Членів і ними впроваджених гостей. Дохід призначений на „Рідну Школу". 1039 1—1

З Українського Лікарського Товариства. В четвер, дня 12. грудня о год. 7 вечером відбудеться в домівці протиалькогольного Т-ва „Відродження" при вул. Гродзіцких ч. 5/III. відчит д-ра С. Дурделла п. з. **Urethritis nongonorrhoica.**

Студентів, членів Кружка „Рідної Школи" ім. П. Могили у Львові просяться на Ширші Сходини, які відбудуться у Львові в Академічному Домі в четвер, дня 12 грудня 1929 р. о год. 2. по пол. Справи дуже важні. — **Іван Семів,** голова. **Богдан Кордюк,** секретар. 1054 1—1

Живий літопис наших боїв і змагань (1914—1918) продовжує Жіночий Кружок ім. Ганни Барвінок на своїх ширших **сходинах**, які відбудуться **в середу дня 11. грудня н. р.** о 6-ій годині вечером в домівці при вул. Мохнацького ч. 12. Головні референти: д-р Богдан Гнатевич і п. Олена Гомзинова. — Проситься о численну участь 1055 1—2

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ

За оголошення редакція не відповідає

УНЕВАЖНЮЄТЬСЯ згублену військову книжечку виставлену через ПКУ Чортків на імя Іван Крушельницький. 1023 2—3

АДВОКАТ на провінції пошукує рутинованого конціпієнта з провінціональною практикою від 15. січня 1930 р. Платня після умови — Зголошення до Адміністрації „Діла" під „Солідний" до 15. грудня 1929. 1050 2 2

ДОКТОР ПРАВ, б. кореспондент еміґраційного бюра в Гамбурґу, знаючий світові мови, тепер занятий в нотаріяті на Закарпатті, шукає (не маючи там права гос-ож.) відповідного заняття. — Ласкаву відомість подасть о. Стефанович у Львові, вул. Чарнецького ч. 26. 1053 1—2

ГОДИННИК ВАШ буде найліпше направлений у найбільшій годинникарській робітні **Івана Зельтенрайха** Львів пл. Марійська ч. 5. — З провінції просимо репарації присилати почтою. — Старомодні жіночі годинники переробляємо на ручні 1002 22—?

ШАМОТОВІ ПЕЧІ чеські, найбільший склад **Рентшнер**, Леґіонів 37. 883 11-12

АВТОМАТИ „Swoboda", оказдостеві вічно горіючі печі, поручає Рентшнер, вул. Леґіонів ч. 37. 988 4—5

КОЛЯДИ. В. Безкоровайний: „При Ялинці" — збірка коляд на фортепіян 1—5

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

Д-р ЕВГЕН ДУРДЕЛЛО

бувш. лікар заграничних клінік, спеціяліст скірних, венеричних і сексуальних хоріб **та лікарської косметики**

ординує від 2—10½, 14—18.
в неділі і свята від 10—11.

Гірське сонце. Вапофор. Дітермія. Кріотерапія. Сепаратні почекальні.

ЛЬВІВ, вул. Потоцького ч. 11. І. п.
826 Телефон 65 87 28—?

Подяка.

Щиру подяку складаємо отсею дорогою тим усім, що віддали послідню прислугу нашій Найдорожчій Мамі і Бабусі, бл. п. Марії з Габлинських Ріпецькій.

Дякуємо щиро Впр. о. Деканові Карпяковій за провід в похоронах і у відправі Соборної Служби Божої та за зворушливі слова при виносі домовини з хати, Впр. о. кан. Чеховичеві за прегарну, щиру промову в церкві, Впр. о. о. Бахівському, Стецишинові, Медицькому і Кашубинському за відслуження торжеств. Служби Божої, Впр. о. о. Пшепюрському, Ковшевичеві і Гапкові за відпровадження домовини Покійної за село в дорогу до Сокаля, Впр. о. Кудиничеві за відправу панахиди на цвинтарі в Сокалі.

Складаємо щиру подяку Вин. Паням, які прибули навіть з дальшої околиці, щоби взяти участь в похоронах Покійної. Дякуємо церковному хорові з Лісок під проводом дяка Шаварського, членам Братства і громадянам, що численною участю причинилися до звеличання сумного, похоронного обряду. Рівнож щиро дякуємо всім, що висказали нам своє співчуття.

Ліски, дня 5. грудня 1929.

о. Мирослав і д-р Степан Ріпецькі, — сини; **Евгенія зі Смуляків і Володимира зі Садовських** — синові; **Нестор і Яруся** — внуки. 1051 1—1

Ширіть наш часопис!

На св. МИКОЛАЯ та на ЯЛИНКУ
НАЙКРАЩИЙ ДАРУНОК — — ДОБРА КНИЖКА

Барвінок В. — Скошений цвіт (вибінок з гал. образків) брош 5·40, оправ. 8·10
Вовчок М. — Твори І. том. Найкращі оповід. оправ. в пів. под. 8·00
Гоголь М. — Твори І. том. Вечорі на хуторі під Диканькою, брош. 9·00, оправлені 12·50
Гребінка Е. — Чайковський, істор. пов. з кольор. малюнками брош. 5·00, оправлена 8·50
Залізняк М. — Діти камяної доби повість з передісторичних часів з малюнками, брош. 1·20, оправ. 3·20
Келлерман Б. — Тунель, роман, брошур. 8·10, оправлений 12·60
Кервуд Д. — З тавром убійника, повість з життя в Канаді, брошур. 4·00, оправлена 7·00
Кобилянська О. — Земля, повість з сел. життя XIX ст. на Буковині, брошур. 8·10, оправлена 12·60
Кобилянська О. — Царівна, повість, брошур. 8·10, оправлена 12·60
Костомарів М. — Чернигівка, Бувальщина XVII ст. 2·00
Левицький-Нечуй Ів. — Кайдашева сімя, повість з сел. життя, брошурована 5·40, оправ. 9·90
Левицький-Нечуй Ів. — Причепа, повість з життя православного духовенства, брошур. 8·10. опр. 12·60
Левицький-Нечуй Ів — Твори І. т. Повісти: Микола Джеря. Запорожці, Бурлака, Баба Параска, оправл. в п. под. 8·00
Левицький-Нечуй Ів. — Хмара, повість з життя інтелігенції шістьдесятих років, брошурована 8·10, оправлена 12·60
Маковей О. — Заліся, повість з життя гал. духов. брошур. 4·50, оправлена 7·50
Мирний П. — Хиба ревуть воли, повість з життя селян, брошурована 6·75, оправлена 9·90
Мельник І. — На Камчатку, спомини з подорожі, з малюнками брошурована 3·00, оправлена 6·00
Раковський — Наша Земля, її утворення, будова і минувшина з малюнками, брош. 2·50, опр. 5·00
Федькович Ю. — Твори II. т. повісти оправл. 8·00
Федір Ігор — Златополець Син України, історична повість, брошурована 4·50, оправлена 5·60
Франко І. — Перехресні стежки, повість з гал. життя, брош. 8·10, оправлена 12·60
Шевченко — Кобзар під ред. Лепкого, брошурована 9·00, оправ. 13·50
Шевченко — Твори в 3 томах, брошурована 27·00, оправлена 45·00
Шевченко — Повне видання творів в 5 т. брошурована 45·00, оправлена 72·00
1050 1—1

Замовлення слати на адресу: Т-во „Просвіта", Львів, Ринок 10.

Присилайте передплату!

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло". Львів, Ринок ч. 10.